

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลหนองปรือ

อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

The Satisfaction of agriculturists toward the operation of Kaset Tombon
in Nong Prue Sub-district, Bang Phli district, Samut Prakan province.

โดย

T142067

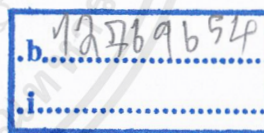
นางสาวสิริววรรณ เอมปากน้ำ

เสนอ

เลขหมู่

เลขทะเบียน 142067

วันเดือนปี 12 มี.ย. 2558

สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

พ.ศ. 2558

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลหนองปรือ

อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

The Satisfaction of agriculturists toward the operation of Kaset Tombon
in Nong Prue Sub-district, Bang Phli district, Samut Prakan province.

โดย

นางสาวสิริวารรณ เอมปากน้ำ

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 26 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

(ผศ.ศุภสมบูรณ์ อังรัตนกร)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(ผศ.ถนอมนวล สีหะกุลัง)

ประธานสาขาวิชา

(ผศ.ดร.ธำรงค์ เมฆโหรา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล
ในตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ชื่อเรื่อง : The Satisfaction of agriculturists toward the operation of Kaset Tombon
in Nong Prue Sub-district, Bang Phli district, Samut Prakan province.

โดย : นางสาวสิริวารรณ เอมปากน้ำ

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : .....

ศุภสมบุรณ์ อึ้งรัตนกร

(ผศ.ศุภสมบุรณ์ อึ้งรัตนกร)

26 / กุมภาพันธ์ / 2558

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร รวมถึงความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนเกษตร 218 ครัวเรือน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านสังคมศาสตร์ วิเคราะห์สถิติด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรทั้งหมดเคยได้รับบริการและรู้จักเกษตรตำบล และเกษตรกรส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.30 มีอายุเฉลี่ย 51.43 ปี เกษตรกรนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด ระดับการศึกษาส่วนมากจบชั้นประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.84 คน จำนวนแรงงานทางการเกษตรเฉลี่ย 3.84 คน มีอาชีพหลักปลูกผักกระเฉด อาชีพรองรับจ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เกษตรกรส่วนใหญ่เช่าที่ดินร้อยละ 65.60 เกษตรกรส่วนมากใช้เงินทุนจาก ธ.ก.ส. ร้อยละ 34.40 เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 50.00 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือด้านการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร ส่วนด้านที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือด้านการจัดตั้งกลุ่ม ด้านการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยี และด้านการเยี่ยมชมเกษตรกร ตามลำดับ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเกษตรกร ตำบล จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความต้องการความรู้และได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีข่าวสารชัดเจน ทันสมัย ควรมีการฝึกอบรมและทำการสาธิตให้เห็นจริงเกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้ การจัดตั้งกลุ่มที่มีความหลากหลาย และความคาดหวังต่อการเกษตรในอนาคตทั้งในด้านของอุปกรณ์และการช่วยจัดการปัญหาอย่างรวดเร็ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษเล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจาก ผศ.ศุภสมบุญ อึ้งรัตนการ ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ และ ผศ.ถนอมนวล สีหะกุล กรรมการปัญหาพิเศษ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเสมอมา แม้บางครั้งผู้วิจัยอาจทำล่าช้าไปบ้าง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้ง 2 ท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ทำให้ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนเพื่อน ๆ ขอขอบคุณทุกกำลังใจที่มีให้ จนการทำวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณเกษตรกรตำบลหนองปรือทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี แก่ผู้วิจัยในการตอบแบบสอบถามงานวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

สิริวรรณ เอมปากน้ำ

19 มกราคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
คำนิยม	(ค)
สารบัญ	(ง)
สารบัญตาราง	(ฉ)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 ขอบเขตและข้อจำกัดการศึกษา	2
1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	2
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 ความพึงพอใจ	3
2.2 การส่งเสริมการเกษตร	4
2.2.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร	4
2.2.2 ขอบเขตของงานส่งเสริมการเกษตร	5
2.2.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร	9
2.2.4 บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	12
2.2.5 คุณลักษณะและคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	15
2.2.6 บทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล	17
2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ ต. หนองปรือ อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ	18
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	23
3.1 ประชากร	23
3.2 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	23
3.2.1 เครื่องมือ	23
3.2.2 วิธีการทดสอบเครื่องมือ	23
3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	23
บทที่ 4 ผลการศึกษาและการวิจารณ์ผล	26
4.1 ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	26
4.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล	32
4.3 ข้อเสนอแนะในเรื่องการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล	39
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	41
5.1 สรุปผลการวิจัย	41
5.2 ข้อเสนอแนะ	43
เอกสารอ้างอิง	44
ภาคผนวก	47

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	29
4.2 ภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล	33
4.3 ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร	34
4.4 ความพึงพอใจด้านการจัดตั้งกลุ่ม	35
4.5 ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยี	36
4.6 ความพึงพอใจด้านการเยี่ยมเยียนเกษตรกร	38

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ(Introduction)

1.1 ความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)

การส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการถ่ายทอดวิชาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และการบริการอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการผลิตทางการเกษตรโดยอาศัยการให้การศึกษาแบบนอกโรงเรียน แก่เกษตรกร ครอบครัวเกษตรกร และบุคคลอื่นที่สนใจ เน้นการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมการที่นักวิชาการเกษตรนั้นจะปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ประสิทธิผลและประสิทธิภาพนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของเกษตรกรด้วย

ความพึงพอใจ หมายถึงความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น (กาญจนา อรุณสุขขุจี 2546)

ตำบลหนองปรือเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอบางพลี ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอบางพลี มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่เหมาะแก่การเกษตร เช่น การเลี้ยงปลา ปลูกผักกระเฉด ทำสวนมะม่วง มีถนนสายหลักคือถนนวัดศรีวารีน้อย ถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางเพื่อใช้ในการเดินทาง มีคลองสายหลักคือคลองหนองงูเห่า คลองชวดท้องคุ้ง คลองบางนา คลองควาย คลองหนองโพรงและคลองบางน้ำจืด(ปฎิญา เชาววังเหล็ก 2556)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางสำหรับเกษตรตำบลในการปรับปรุงทำงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเกษตรกรต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective of the Study)

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ตำบล

หนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในเรื่องการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

เพื่อทราบถึงสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางสำหรับนักวิชาการเกษตรไปปรับปรุงการทำงานให้สอดคล้องกับความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา (Scope and Limitation)

การศึกษานี้จะทำการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม 2557 - เดือนธันวาคม 2557

1.5 นิยามศัพท์ (Operational Definition of Terms)

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดี ชอบใจ พอใจหรือไม่พอใจของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพหลัก ในตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

เกษตรตำบล หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับการแต่งตั้งจากกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ปฏิบัติงานในตำบลหนองปรือ

การปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การทำงานของนักวิชาการที่เข้าไปอบรมให้ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีและทำการช่วยเหลือเกษตรกรในตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 ความพึงพอใจ

2.2 การส่งเสริมการเกษตร

2.2.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

2.2.2 ขอบเขตของงานส่งเสริมการเกษตร

2.2.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

2.2.4 บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

2.2.5 คุณลักษณะและคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

2.2.6 บทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ ต.หนองปรือ อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

ทวีพงษ์ หินคำ (2541) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นความชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถลดความตึงเครียดและตอบสนองความต้องการของบุคคลได้ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น

ธनिया บัญญาแก้ว (2541) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจที่เกี่ยวกับลักษณะของงาน ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่ความพอใจในงานที่ทำ ได้แก่ ความสำเร็จ การยกย่อง ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้า เมื่อปัจจัยเหล่านี้อยู่ต่ำกว่า จะทำให้เกิดความไม่พอใจงานที่ทำ ถ้าหากงานให้ความก้าวหน้า ความท้าทาย ความรับผิดชอบ ความสำเร็จและการยกย่องแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว พวกเขาจะพอใจและมีแรงจูงใจในการทำงานเป็นอย่างมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิทย์ เทียงบุญธรรม (2541) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความพอใจ การทำให้พอใจ ความสนใจ ความสนใจ ความสนใจ ความสนใจ การชดเชย การไต่ถามการแก้ แค้นสิ่งที่ชดเชย

วิรุฬ พรรณเทวี (2542) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจ ของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่ง สิ่งใดอย่างไร ถ้า คาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมากแต่ในทาง ตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

กาญจนา อรุณสุขขุจี (2546) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นการแสดงออกทาง พฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความพึง พพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งโดยตรงต่อความ ต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งไว้จึงเป็นแรงจูงใจของ บุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปความหมายของความพึงพอใจได้ว่า เป็นความรู้สึก ของมนุษย์ที่มีทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งถ้าเป็นในทางบวกจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความพอใจที่ จะทำสิ่งนั้นๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากในด้านกลับกันเป็น ความรู้สึกในด้านลบ ผลที่เกิดจากการกระทำด้วยความรู้สึกที่ไม่พอใจ ไม่ชอบใจ ก็จะทำให้งาน ออกมาอย่างไม่มีประสิทธิภาพตามความต้องการ

2.2 การส่งเสริมการเกษตร

2.2.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิให้ความหมายของการส่งเสริมไว้ ดังนี้

บุญธรรม จิตตอนันต์ (2536) การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และ เทคนิคใหม่ ๆ ทางเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้ว ติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนบังเกิดผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็นำเอาปัญหาต่างๆ ทางเกษตร มาวิเคราะห์หาหนทางแก้ไข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชูเกียรติ รักซ้อน (2532) ได้สรุปว่า “การส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการในการให้ การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งรวมทั้งการบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและครอบครัว โดย ให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้ เรียนรู้ โดยการกระทำด้วยตนเองและช่วยตนเองเพื่อให้บรรลุถึงการกินดี อยู่ดี ของคนในชุมชนโดยส่วนรวม ทั้งนี้โดยมีพื้นฐานตั้งอยู่บนการพัฒนาประชาชนในชุมชน”

ทำนอง สิงคาลวนิช (2525) กล่าวว่า “การส่งเสริมการเกษตรเป็นกิจกรรมเสริมหรือการ แพร่ขยายความรู้ทางการเกษตรในระบบการศึกษาลักษณะหนึ่ง ที่นำมาจากสถาบันการศึกษาสู่ บุคคลเป้าหมายหรือผู้ที่ได้รับการส่งเสริม ในที่นี้ได้แก่ ผู้ประกอบการเกษตร ซึ่งอยู่นอก สถาบันการศึกษา จึงจัดเป็นการศึกษานอกโรงเรียน (Out of school education) หรือการศึกษา นอกกระบบโรงเรียน (Non- formal education)”

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปความหมายของการส่งเสริมการเกษตรได้ว่าการ ส่งเสริมการเกษตรคือการที่นักส่งเสริมการเกษตรได้ถ่ายทอดความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ๆ ซึ่ง เป็นการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่เกษตรกรโดยไม่ว่าจะเป็นวิธีการใดๆ ก็ตาม ที่จะช่วยทำให้ เกษตรกรสามารถพัฒนาตนเอง ทั้งยังสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ โดยมีนักส่งเสริมการเกษตรคอย ควบคุมดูแล ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนนำปัญหาที่เกษตรกรพบเจอมาวิเคราะห์หาหนทาง แก้ไข

2.2.2 ขอบเขตของงานส่งเสริมการเกษตร

ขอบเขตของงานส่งเสริมการเกษตร อาจแบ่งพิจารณาได้ดังนี้ (วิจิตร อวระกุล 2535)

1) กลุ่มประชาชนที่จะให้บริการ ได้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ผู้ที่ไม่ได้เข้าศึกษาใน ระบบโรงเรียน เน้นการให้บริการแก่เกษตรกรและชาวชนบท รวมทั้งผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับ การเกษตรอื่น ๆ เช่น พ่อค้าอาหารสัตว์ ปุ๋ย หรือผู้ค้าขายผลิตผลการเกษตร

2) วิชาที่สอน วิชาที่บรรจุเป็นหลักสูตรของโครงการต้องเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร คหเศรษฐศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องกัน วิชาดังกล่าวมีขอบเขตที่กว้างยากแก่การพิจารณา อาจจะอาศัยการพิจารณาจากงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยยึดหน่วยงานเป็น หลัก เองงานที่สังกัดหน่วยงานนั้น ๆ ถือเป็นงานที่เกี่ยวข้องขอเขามาเป็นวิชาที่สอนได้

3) วิธีที่ใช้ในการส่งเสริม มีวิธีการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรมากมายหลายวิธี ซึ่งต้อง เลือกใช้ตามความเหมาะสมของ กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย วิชาที่จะสอน สถานที่ที่จะสอน เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ข้อข่ายของงานส่งเสริมการเกษตร ที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบ มีดังนี้ คือ

- 1) เรื่องประสิทธิภาพการผลิตทางเกษตร เช่น การทำให้เกิดผลกำไรจากการประกอบกิจกรรมเกษตร การใช้ทรัพยากรและปัจจัยการผลิตเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูง การรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เป็นต้น
- 2) เรื่องประสิทธิภาพการตลาด เช่น การขาย การตลาดผลผลิต การดำเนินการเตรียมแหล่งระบายสินค้าหรือตลาด การตั้งราคาผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การรวมกลุ่มเพื่อการตลาด เป็นต้น
- 3) เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากร เช่น การพัฒนาและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างฉลาดและประหยัด การแสวงหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำ ดิน เป็นต้น การดำเนินการสงวนทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้ใช้ได้ยาวนาน และการรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากร เป็นต้น
- 4) เรื่องการบริหารและการจัดการ เช่น การปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพทั้งครัวเรือนเกษตรกรและไร่นา ให้การศึกษา การวิเคราะห์ การร่วมกันแก้ปัญหา การเกษตร การเลือกและตัดสินใจลงทุนทำการเกษตร เป็นต้น
- 5) เรื่องครอบครัวและความเป็นอยู่ เช่น การจัดการบ้านเรือน โภชนาการ การเลือกเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม การวางแผนครอบครัวและการเลี้ยงดูบุตร การใช้แรงงานในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพ และการใช้ประโยชน์จากวัสดุในท้องถิ่น การแก้ไข และตัดสินใจปัญหาาร่วมกัน เป็นต้น
- 6) เรื่องการพัฒนาเยาวชน เช่น การส่งเสริมเยาวชนด้านกิจกรรมเกษตร การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การจัดกลุ่มและกิจกรรมเยาวชนอื่นๆ เป็นต้น
- 7) เรื่องการพัฒนาความเป็นผู้นำ เช่น การเสริมสร้างลักษณะความเป็นผู้นำในระบบอบประชาธิปไตย การประชุม การพูด การแสดงออกในสังคม สร้างเสริมบุคลิกภาพ การทำงานกลุ่ม เป็นต้น
- 8) เรื่องการพัฒนาชุมชน เช่น การพัฒนาชนบท การปรับปรุงชุมชน การพัฒนาด้านสาธารณูปโภค และปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9) เรื่องการสังคมสงเคราะห์ เช่น การช่วยเหลือสงเคราะห์อื่น ๆ นอกเหนือจากการเกษตร การช่วยเหลือแก้ปัญหาของหน่วยงาน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกรณีเกิดภัยธรรมชาติ เป็นต้น

ขอบเขตของงานส่งเสริมการเกษตร อาจแบ่งพิจารณาได้ดังนี้ (พจน์ บุญเรือง 2522)

การส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการการศึกษาของระบบที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรเพื่อพัฒนาความรู้ในการผลิตเพื่อผลผลิตสูงสุดซึ่งหมายรวมไปถึงการพัฒนาผลผลิตอย่างมีความเหมาะสมต่อการลงทุนทั้งในด้านทรัพยากรเงินทุนทรัพยากรมนุษย์เทคโนโลยีและทรัพยากรธรรมชาติอันจะเป็นผลสำเร็จต่อการพัฒนาการผลิตเพื่อการบริโภคอุตสาหกรรมแปรรูปและการพาณิชย์ได้การส่งเสริมนอกจากการพัฒนาการผลิตแล้วยังมีกิจกรรมในการพัฒนาชนบทด้วยจึงได้กำหนดขอบเขตของการส่งเสริมไว้ดังนี้

1) การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร (Development of Agricultural Production) โดยการใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการใช้ปัจจัยการผลิต เช่นที่ดินแรงงานทุนโดยมุ่งที่จะพัฒนาการผลิตอย่างมีคุณภาพรวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2) การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ(Natural Resources Conservation and Development)การส่งเสริมการเกษตรเพื่อมุ่งการผลิตเพียงอย่างเดียวพบว่ามีการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ระมัดระวังและไม่ประหยัดทำให้เกิดความเสียหายถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติในการสนับสนุนการผลิตทางการเกษตรดังนั้นการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการผลิตจะต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้วยเพื่อเป็นผลต่อการผลิตอย่างยั่งยืนได้

3) การตลาดและการดำเนินการอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร (Marketing and Industrial of Agricultural Production) การผลิตแต่เดิมนั้นเป็นการผลิตเพื่อบริโภคและตลาดสดเท่านั้นเมื่อมีการผลิตเพื่อเป็นรายได้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจย่อมจะต้องมีการผลิตเป็นจำนวนมากปริมาณมากยิ่งขึ้นอันเป็นผลต่อการจัดการผลผลิตไปสู่ตลาดที่ใหญ่กว้างและไกลจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมในเชิงธุรกิจและอุตสาหกรรมแปรรูปจึงจะสามารถดำเนินการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพได้

4) การจัดการไร่นาและครัวเรือนเกษตรกร (Farm's and Household Management) การส่งเสริมการเกษตรจะต้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรครอบครัวและไร่นาดังนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำเป็นต้องดำเนินการในการถ่ายทอดความรู้ในการจัดการไร่นาและครัวเรือนเกษตรกรให้ดำเนินการไปในทางที่ดีที่สุดในด้านธุรกิจรายได้รายจ่ายการดำเนินการผลิตและการพัฒนาชีวิตครอบครัวเกษตรกรโดยสามารถดำเนินการวางแผนกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการจัดการไร่นาและครัวเรือนเกษตรกรในที่สุด

5) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชนบท (Quality of Farmer Life and Living) การส่งเสริมการเกษตรย่อมจะต้องสนับสนุนส่งเสริมเกษตรกรและครอบครัวให้มีชีวิตที่ดีทั้งในสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวและรวมไปถึงชีวิตในชุมชนชนบทด้วยอันถือว่าเป็นสุดยอดของความต้องการมนุษย์ก็ว่าได้

6) การพัฒนาเยาวชน (Youth Development) ภารกิจสำคัญของการส่งเสริมการเกษตรสำหรับอนาคตคือการพัฒนาเยาวชนทางการเกษตรหรือยุวเกษตรกรซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญและจะมีบทบาทมากในการพัฒนาการเกษตรในอนาคตด้วยการส่งเสริมการเกษตรจึงมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะต้องดำเนินการพัฒนาเยาวชนเกษตรกรโดยกำหนดแนวทางพื้นฐานความเข้าใจต่องานเกษตรการผลิตการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเทคโนโลยีและภูมิปัญญาเกษตรเพื่อพัฒนาผลผลิตในอนาคตอย่างชาญฉลาดด้วย

7) การพัฒนาผู้นำเกษตรกรและแม่บ้าน (Leadership Development for Farmer and Housewife) การส่งเสริมการเกษตรจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ที่จะเป็นหลักในการผลิตและการจัดการผลผลิตทางการเกษตรเกษตรกรและแม่บ้านจึงเป็นกลุ่มบุคคลเป้าหมายและการมุ่งพัฒนาเพื่อให้เกษตรกรและแม่บ้านได้สามารถนำการพัฒนาได้อย่างดีนั้นจำเป็นที่การส่งเสริมการเกษตรจะต้องดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำแก่เกษตรกรและแม่บ้านและดำเนินการคัดเลือกผู้นำเพื่อจะสามารถนำการผลิตและจัดการผลผลิตอย่างต่อเนื่องต่อไป

8) การพัฒนาชุมชนชนบท (Rural Community Development) การส่งเสริมการเกษตรเป็นการพัฒนาเกษตรเพื่อพัฒนาผลผลิตในชนบทดังนั้นย่อมจะต้องดำเนินการพัฒนาความเป็นอยู่และสถานภาพในชุมชนให้อยู่ในสภาพที่ดีและสามารถสร้างสภาวะแวดล้อมให้เป็นที่น่าอยู่และปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินด้วยยังผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชนบทด้วย

2.2.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร บุญสม วราเอกศิริ (2539) ได้กล่าวถึงวิธีการ

ส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้เผยแพร่แนะนำในด้านการศึกษาและบริการ ซึ่งเปรียบเสมือนครูซึ่งทำหน้าที่สอน (Teaching) ในขณะที่เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมทำหน้าที่ในการเรียนรู้ (Learning) การส่งเสริมการเกษตรจึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน (Teaching and Learning Process) ซึ่งเน้นถึงวิธีการต่างๆ ในการเรียนการสอนทางการส่งเสริมที่เราเรียกว่า Extension Teaching Methods วิธีการ (Method) ของการส่งเสริมก็คือวิธีที่เราจะนำความรู้ไปถ่ายทอด (Transfer) เพื่อพัฒนาให้แก่บุคคลและกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย หรือจะเรียกอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการนำความรู้ให้เข้าไปสู่ (Approach) บุคคลเป้าหมายอย่างไรนั่นเอง ซึ่งวิธีการส่งเสริมนั้นแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ประเภทยึดเอาวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมเป็นหลัก ประเภทยึดเอาชนิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นหลักและประเภทยึดหลักจำนวนบุคคลที่เป็นเป้าหมายเป็นหลัก ดังรายละเอียด คือ

2.2.3.1 ประเภทยึดเอาวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมเป็นหลัก (Based on Objectives)

1) Single Purpose Approach เป็นวิธีการส่งเสริมโดยการเข้าถึงแบบมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์แต่เพียงอย่างเดียว เช่น การส่งเสริมให้มีการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำ การส่งเสริมให้ทำปุ๋ยหมักเพื่อนำไปใช้ในไร่นา เป็นต้น การเข้าถึงแบบนี้ เป็นวิธีการปรับปรุงหรือส่งเสริมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น บางครั้งเราเรียกว่า Single Purpose Demonstration เพราะจะมีการเข้าถึงโดยการแสดงสาธิตทดลอง โดยมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งให้บุคคลเป้าหมายประจักษ์แก่สายตาหรือเห็นคุณค่าต่อสิ่งนั้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปฏิบัติหรือปรับปรุงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการปฏิบัติตามและอาจจะเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วย

2) Commodity Approach เป็นวิธีการส่งเสริมโดยการเข้าถึงในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการผลิตอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะและนำเอาทรัพยากรและปัจจัยที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช วิธีการปฏิบัติในการผลิตบุคคลากรในสาขาวิชาต่างๆ เป็นต้น การเข้าถึงโดยวิธีนี้จะยึดชนิดของการผลิตในแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น ยางพารา ข้าว ข้าวโพด ไม้ผลชนิดต่างๆ เป็นต้น บางทีเรียกว่า Multiple Purpose

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือ Integrated Approach คือการเข้าถึงโดยมีจุดมุ่งหมายหลายประการ การส่งเสริม โดยการเข้าถึงแบบนี้โดยปกติแล้ว จะนำมาใช้กับท้องถิ่นที่เกษตรกรอยู่ ซึ่งมีการสอนทางส่งเสริมมามากพอสมควร รวมทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่มีการตอบสนอง (Response)ต่อการสอนนั้นด้วย

3) Farm and Home Approach เป็นวิธีการส่งเสริมโดยการเข้าถึงวัตถุประสงค์ ให้เกษตรกรรู้จักการจัดการไร่และบ้านเรือนของตน เพื่อให้เกิดรายได้มากที่สุดของครอบครัว ซึ่งได้แก่การเปลี่ยนแปลงระบบการเพาะปลูกพืช (Cropping System) ที่กระทำอยู่ในปัจจุบันเป็นระบบใหม่ๆ เช่น การปลูกพืชเศรษฐกิจแบบ Multiple Cropping การใช้ปุ๋ย ใช้น้ำปราบศัตรูพืชที่เหมาะสมและถูกต้อง การใช้เครื่องมือในการผลิตที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและสภาพการณ์ มีการเลี้ยงสัตว์สามารถนำผลผลิตของพืชบางอย่างมาใช้เป็นอาหาร การจัดระบบการเกษตรที่เป็นวงจร (Cycle) ที่สนับสนุนกับรวมทั้งการปฏิบัติเรื่องการตลาดให้ดีขึ้น

4) Area Approach เป็นวิธีการส่งเสริมโดยการเข้าถึงแบบมีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น การส่งเสริมแนะนำให้เกษตรกรในท้องถิ่นนั้นปลูกพืชชนิดใดชนิดหนึ่งหรือพันธุ์ใดพันธุ์หนึ่ง โดยที่ได้ทดสอบจนแน่ใจแล้วว่าพืชพันธุ์นั้นเหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นมากจะเป็นประโยชน์ในเรื่องการจัดหาตลาด การรักษาพันธุ์ให้บริสุทธิ์ (Pure Seed)

2.2.3.2 ประเภทยึดเอาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นหลัก (Based on Change Agent)

1) The Generalist Approach วิธีการสอนทางการส่งเสริม หรือการเข้าถึงเกษตรกรโดยวิธีนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมซึ่งเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่รับผิดชอบ จะรับผิดชอบเพียงคนเดียว หรือบางครั้งอาจจะมากกว่านี้ แต่เจ้าหน้าที่เหล่านี้จะมีความรู้อย่างกว้างขวาง (General) ไม่เฉพาะเจาะจงในสาขาใดสาขาหนึ่ง ดังเช่นเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลที่รับผิดชอบอยู่ในท้องที่ตำบลหนึ่งๆ จะมีความรู้แบบกว้างๆ ไม่ใช่ในวิชาการเฉพาะอย่าง จำเป็นจะต้องชวนชววยและรู้จักให้ทรัพยากรทางวิชาการในท้องถิ่น ในหน่วยงานมาใช้ประโยชน์ โดยการขอคำปรึกษาหารือ การเชิญไปเป็นวิทยากร หรือเป็นสะพานในการแก้ปัญหาบางอย่างของเกษตรกร ที่ตนเองไม่มีความสามารถพอที่จะกระทำได้

2) The Team Approach เป็นการเข้าถึงเกษตรกร โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงทำงานร่วมกันเป็นทีม และแต่ละคนในทีมจะมีความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการสอนทางส่งเสริมในแต่ละเรื่อง คือมี Team of Subject Matter Specialists

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เช่น การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมันฝรั่ง ก็จะมีผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับมันฝรั่งในด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ ด้านการเพาะปลูก ด้านโรค ด้านแมลง ด้านดินและปุ๋ย ด้านการตลาด เป็นต้น รวมเข้าด้วยกันเป็นทีมในการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมันฝรั่ง

3) The Inter Agency Approach หรือบางที่เรียกว่า Cooperative Approach เป็นการเข้าถึงเกษตรกรในการส่งเสริมโดยได้รับความร่วมมือจากหลายๆ หน่วยงาน ถึงแม้ว่า จะเป็นหน่วยงานที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรก็ตาม ซึ่งเป็นการทำงานแบบร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องในการกระทำกิจกรรมด้านการส่งเสริม หรือเป็นแบบที่เรียกว่า Integrated Approach ซึ่งบางท่านใช้คำว่า “การส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน (หรือผสมผสาน) เช่น มีการร่วมมือในการปฏิบัติงานจากผู้นำการเปลี่ยนแปลงจากเจ้าหน้าที่รับผิดชอบทางการส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการเกษตรของหน่วยงานอื่น พัฒนาการและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นๆ ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐบาลหรือเอกชน

4) The Mass Media Approach วิธีการส่งเสริมหรือการเข้าถึงเกษตรกรโดยวิธีนี้ ใช้สื่อ (media) ต่างๆ เป็นตัวช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มชนใหญ่ๆ (Mass) โดยมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เป็นบุคคล คือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การใช้วิทยุ หนังสือ พิมพ์ โทรทัศน์ เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ ฯลฯ เป็นสื่อในการทำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้กับกลุ่มคนใหญ่ๆ หรือมวลชน

2.2.3.3 ประเภทยึดเอาจำนวนผู้รับการส่งเสริมเป็นหลัก (Based on Clientele)

การแบ่งวิธีการส่งเสริมโดยวิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้กันมากที่สุดในปัจจุบัน เพราะถือว่าเป็นวิธีการที่เข้าถึงเกษตรกรโดยตรง วิธีการส่งเสริมอาจจัดรวมเป็นพวกแล้วจำแนกโดยใช้จำนวนผู้รับการส่งเสริม (Clientele) เป็นเกณฑ์ในการจำแนกได้ 3 จำพวกคือ วิธีการส่งเสริมแบบเป็นรายบุคคล วิธีการส่งเสริมแบบเป็นกลุ่มและวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน

1) วิธีการส่งเสริมแบบเป็นรายบุคคล (Individual or Personal Approach) เป็นวิธีการส่งเสริมหรือวิธีการเข้าถึงเกษตรกรโดยตรง แบบเป็นรายบุคคล เนื่องจากการเรียนรู้เป็นเรื่องราวของแต่ละบุคคล (Learning is an Individual Process) ฉะนั้น การส่งเสริมวิธีนี้ จึงช่วยให้ผู้รับการส่งเสริมได้มีโอกาสรับฟัง คำแนะนำ เผยแพร่โดยตรง จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเอง ทำให้ผู้รับการส่งเสริมเกิดความเชื่อมั่นและสนใจที่จะรับเอาความรู้ หรือข้อปฏิบัติใหม่ๆ ไปปฏิบัติได้มาก เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็จะได้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็จะได้รู้จักกับผู้รับการส่งเสริม รวมทั้งสภาพความเป็นอยู่ของเขามากขึ้น ซึ่งจะอำนวยความสะดวกนี้ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมตัดสินใจ แนะนำสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับการส่งเสริมจริงๆ และสัมพันธ์กับสิ่งเดิมที่เขาเหล่านี้มีอยู่ด้วย วิธีนี้เช่น การไปเยี่ยมเกษตรกรถึงไร่ นา และที่บ้าน เกษตรกรมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อกันทางจดหมาย การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ หรือโดยบังเอิญ เป็นต้น โดยมีข้อดีและข้อเสียที่น่าจะมาพิจารณา ดังนี้

2) วิธีการส่งเสริมแบบเป็นกลุ่ม (Group Approach) การส่งเสริมแบบเป็นกลุ่ม จะให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของบุคคลเป้าหมายจากขั้นสนใจ (Interest) ไปสู่ขั้นทดลองทำดู (Trial) และถ้าหากเป็นที่พอใจของกลุ่มแล้ว บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็อาจก้าวไปสู่ขั้นการยอมรับ (Adoption) ได้ การส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่มให้ผลดีต่อการสร้างพลังกลุ่มโดยบุคคลในกลุ่มจะมีปฏิกริยาตอบสนองต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและความคิดที่บุคคลในกลุ่มแสดงออก

3) วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Approach) เป็นวิธีการส่งเสริมและเข้าถึงบุคคลเป้าหมายจำนวนมากๆ โดยใช้สื่อมวลชน (Mass Media) ช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่วิทยาการใหม่ๆ หรือข่าวความรู้ใหม่ๆ ให้มวลชนได้ทราบและมีโอกาสที่จะศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมต่อไปได้ จำนวนบุคคลเป้าหมายในการส่งเสริมวิธีนี้ เราไม่อาจทราบจำนวนได้ การยอมรับของบุคคลเป้าหมายยังจำเป็นที่จะต้องผ่านวิธีการติดต่อแบบรายบุคคล โดยตรงอย่างใกล้ชิดจึงจะทำให้การยอมรับเกิดขึ้นได้ โดยผ่านการได้ร่ำรอง ไปสู่ขั้นปฏิบัติ และยอมรับ

2.2.4 บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้กล่าวถึงบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ไว้ดังนี้

สมาคมส่งเสริมการเกษตรแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมการเกษตร (2539) ได้สรุปจากสัมมนาบทบาทของนักส่งเสริมการเกษตรที่สังคมไทยต้องการเกี่ยวกับบทบาทเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

2.2.4.1 ร่วมส่งเสริมและกระตุ้นให้เกษตรกร (เน้นกลุ่มรายย่อย) เข้าร่วมใน

- 1) กระบวนการเรียนรู้โดยการกระทำด้วยตนเอง
- 2) การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง
- 3) ความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยกระบวนการและเทคนิคที่เหมาะสม

5) การมีแกนนำเพื่อสืบทอดเจตนารมณ์

2.2.4.2 สนับสนุนการตัดสินใจของเกษตรกร

1) ลดความเสี่ยงในการประกอบการ

2) ลดต้นทุนต่อหน่วย ยกกระดับคุณภาพ มาตรฐานตามความต้องการตลาด

3) การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดย
อนุรักษ์/ฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปลอดภัยจากสารพิษ

4) ความสอดคล้องของโครงการต่อปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของชุมชน โดย
ยึดถือว่าประชาชนเป็นปัจจัยชี้ขาด และชุมชนเป็นศูนย์กลาง (รวมทั้งโครงการวิจัยในชุมชนด้วย)

5) กรมฯ ปรับโครงสร้างให้เสนอความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เน้น
การทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กัน

2.2.4.3 การจัดระบบสนับสนุนเครือข่ายองค์กรเกษตรกรเพื่อการสนับสนุน

1) ครอบคลุมเกษตรกร/ชุมชน

2) สถาบันเอกชนในการพัฒนาการเกษตรครบวงจรเพื่อมูลค่าเพิ่ม

3) เพื่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรแกนนำระดับชาติในการตัดสินใจ กำหนด

นโยบายเกษตรของประเทศ

4) การลดความซ้ำซ้อนของการทำงานร่วมกัน และประสานความคิดร่วมและลด
ข้อขัดแย้ง (เช่น งานวิจัย พื้นที่เป้าหมาย ฯลฯ) และเพื่อเกิดข้อตกลงร่วมของทุกฝ่ายเพื่อการ
ประสานประโยชน์ ในระดับพื้นที่เพื่อประโยชน์ของชุมชนโดยรวม

5) การกำหนดเครื่องชี้วัดการทำงานของนักส่งเสริมฯ โดยชาวบ้านเป็นผู้วัดผล/

ติดตามผล

2.2.4.4 การสนับสนุนข้อมูลทันสมัยแก่แกนนำเกษตรกร

1) การตลาดและราคา (ศูนย์ข้อมูล)

2) ตลาดกลางการเกษตรตลาดนัดการเกษตร

3) แหล่งเงินทุนที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

4) ช่องทางการค้าระหว่างจังหวัดและต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) การแปรรูปและการบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม

6) เครื่องชี้วัดที่จำเป็นในชุมชนเพื่อการเชื่อมโยงช่วยกลุ่มอาชีพเพื่อผลด้าน

การตลาด/ราคา คุณภาพและมาตรฐานสินค้า

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) ได้ศึกษาค้นคว้ากระบวนการทำงานของนักพัฒนา มีขอบเขตที่สำคัญ ได้แก่

1) การศึกษาชุมชน เป็นการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนในด้านต่างๆ ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ ความเป็นอยู่ ระบบคิด การทำงาน ความสัมพันธ์ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

2) การเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ชุมชน เป็นการเสริมสร้างให้ชุมชนมีพลังความสามารถที่จะดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ด้วยการตัดสินใจของตนเอง

2.1) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม

2.2) การเสริมสร้างการเรียนรู้

3) การพัฒนาและเสริมสร้างผู้นำ ผู้นำที่มีภาวะที่ดี ได้แก่ ผู้นำทางความคิด ทางคุณธรรม ทางศาสนา และวัฒนธรรม เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน

4) การสร้างทีมงานองค์กรและเครือข่าย

5) การติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล เป็นงานที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์เพื่อติดตามกำกับ การดำเนินงานและทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน ตลอดจนคุณลักษณะและคุณค่าของระบบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทั้งหมด

ทำนอง สิงคาลวนิช (2526) ได้กล่าวไว้ว่า “นักส่งเสริมการเกษตรมีหน้าที่นำเอาความรู้ไปเผยแพร่แก่ประชากรเกษตร ให้ประกอบการเกษตรให้ได้ผลดี จึงไม่ควรบริการสิ่งของเครื่องใช้ ยกเว้นเอกสารเกษตรเพื่อมีไว้เป็นเครื่องมือ ทั้งนี้เพราะความรู้คือปัญญา เมื่อมีปัญญาย่อมไม่มีปัญหาในการเฝ้าหาลู่ของที่ต้องการ อุทาหรณ์ว่า การที่ช่วยให้ใครคนหนึ่งมีปลาบริโภคนั้น ไม่ควรจะหาปลามาให้บุคคลนั้นกิน แต่ควรสอนให้เขารู้จักวิธีหาปลา เพื่อว่าจะได้หาปลากินเองเป็นใน วันข้างหน้า” โดยทำนอง สิงคาลวนิช (2526) ได้กล่าวถึงบทบาทโดยทั่วไปของนักส่งเสริมการเกษตร มีดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

นักส่งเสริมการเกษตรคือ การนำความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรมาถ่ายทอดหรือนำมาปรุงแต่งให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นสามารถนำไปปฏิบัติได้ และถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวไปสู่เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรนำเอาความรู้เทคโนโลยีนั้นมาปรับปรุงตนเองหรือพัฒนาตนเอง สามารถลดความเสี่ยงในการประกอบการ สามารถเลือกปัจจัยการผลิตได้อย่างฉลาด กล่าวคือประหยัดและเกิดประโยชน์เต็มที่

2) เป็นผู้ชี้แนะและร่วมแก้ไขปัญหา

โดยเฉพาะปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ที่นักส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบอยู่ เช่น ปัญหาผลผลิตต่อไร่ค่อนข้างต่ำ ปัญหาการระบาดของโรคและแมลงต่างๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ นักส่งเสริมการเกษตรต้องชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้องแก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรเกิดความศรัทธาและมีความเชื่อมั่นในตัวของนักส่งเสริมการเกษตร เพราะเมื่อเกษตรกรมีความเชื่อมั่นในตัวของนักส่งเสริมการเกษตรแล้วจะเป็นการง่ายในการถ่ายทอดความรู้ในอนาคตต่อไป

3) เป็นผู้ประสานงาน

การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบงานเพื่อให้ส่วนต่างๆ เข้ารวมกัน และให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ร่วมมือปฏิบัติการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ทำงานซ้ำซ้อนขัดแย้งหรือเหลื่อมล้ำกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ งานส่งเสริมการเกษตรมีลักษณะที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการประสานงานจึงมีความสำคัญต่องานส่งเสริมการเกษตรมาก

2.2.5 คุณลักษณะและคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ทำนอง สิงคาลวนิช (2526) ได้กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีดังนี้

- 1) มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
- 2) มีความคิดริเริ่มและเชื่อมั่นในตนเอง
- 3) มีความกระตือรือร้นในการทำงานและทำด้วยความจริงจัง
- 4) มีความรับผิดชอบและกระทำตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธา
- 5) รู้จักถ่อมตนและมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 6) มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจคนอื่น
- 7) มีความอดทนและพยายาม
- 8) ไม่ถือสันโดษและเต็มใจให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น
- 9) มีความเสียสละ
- 10) ปรับปรุงตนเองให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

สมาคมนักส่งเสริมการเกษตรแห่งประเทศไทย (2539) ได้สรุปคุณลักษณะของนักส่งเสริมการเกษตรที่สังคมไทยต้องการ ต้องมีความพร้อม 3 ด้าน

- 1) ความพร้อมด้านจิตใจและวิญญานในการทำงาน ประกอบด้วย มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีอุดมการณ์ในการทำงาน มีทัศนคติที่ดีต่องาน และมีคุณธรรมจริยธรรม
- 2) ศักยภาพและความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ พัฒนาตนเองให้ใฝ่รู้ รับผิดชอบต่องาน มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความคิดเป็นระบบ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักวิเคราะห์สิ่งวิเคราะห์ และเรียนรู้จากชาวบ้าน
- 3) ทักษะในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย เป็นนักประสานงาน นักบริหาร มีความรู้ในการถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษา มีความรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์ และการทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับเกษตรกร

ระพี สาคริก (2548) ได้กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีดังนี้

- 1) อ่อนน้อมถ่อมตน ยกคนอื่นไว้เหนือตนเสมอ
- 2) มีฐานในการทำงาน ฐานอยู่ที่ใจเราเอง หมายความว่า ใจเราอยู่ตรงนี้ ไม่หลงอยู่กับเทคโนโลยี อย่าให้ถูกเทคโนโลยีครอบ
- 3) ใจต้องหนักแน่น คำว่า “หนักแน่น” มีหลักอยู่อันเดียว คือ เอาชนะใจตนเองให้ได้ ต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง
- 4) ไม่นิ่งดูตาย คำว่า “ไม่นิ่งดูตาย” คือ ไม่ใช่ว่าคนนี้ไม่รู้จักรัก ก็ไม่ช่วยเหลือเขา
- 5) มีศรัทธา ศรัทธาทำให้ทุกอย่างไปได้ ศรัทธาไม่ต้องสร้างแต่ขอให้ทำงานอย่างมีความสุข ทำงานกับทุกคนได้ ทำงานด้วยความจริงใจ ถ้าเราจริงใจ เราก็มีความสุข ศรัทธามันเกิดขึ้นเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) มีความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบนี้ไม่ได้หมายถึงความรับผิดชอบในค่าจ้างหรือในตำแหน่งหน้าที่ แต่รับผิดชอบในความเป็นคนเมื่อทำอะไรพลาดไป มันเสียหายกับเขา ก็ขอโทษเขา ขอให้มีความกล้า คือ กล้าเผชิญความจริง

7) ให้ข้อมูลตามความเป็นจริงแก่เกษตรกร ไม่ว่าจะผลที่เกิดขึ้นจะเป็นบวกหรือเป็นลบ ก็ตาม เพราะผลที่เราคิดว่าเป็นลบ อาจเป็นบวกสำหรับเขาก็ได้

8) อุดหนุน ชื่อสัตย์ วางเฉย ใจกว้างและให้อภัย อุดหนุน คือ ให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องเท่านั้น ถนอมใจตัวเองเอาไว้ว่าให้ชื่อสัตย์ ถึงจะปฏิบัติซัดแต่ไม่ซัดใจ เพราะเราไม่พูดทะเลาะกับใคร ให้วางเฉย และที่สำคัญต้องใจกว้างและให้อภัยเขา

9) ต้องมีคุณสมบัติของความเป็นครู ต้องรู้ตัวเองเสมอว่า เราไม่ได้ให้ใคร แต่ใจมัน ตรงกัน ต่างหากถึงรับได้

2.2.6 บทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ภายใต้แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่จะต้องส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนพัฒนาการเกษตร ภายใต้หลักการที่ประชาชนมีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจในการกำหนดแผนการพัฒนาพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดตั้งศูนย์บริการและ ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบลขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางให้ เกษตรกรได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผนและบริหารจัดการแผนด้วยตนเอง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่ในการสนับสนุนด้านการบริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง รวมทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่สำคัญแก่เกษตรกรในลักษณะ บูรณาการ ณ จุดเดียว คือ ที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในการจัดตั้งศูนย์บริการและ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จะไม่เน้นในด้านของอาคารสิ่งก่อสร้างแต่จะเน้นด้านความสำคัญของชุมชน เป็นหลัก(กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2546)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์

1. ปรับเปลี่ยนกระบวนการในการพัฒนาการเกษตรที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันเกษตรกรและชุมชน มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยตนเอง และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในลักษณะบูรณาการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับท้องถิ่น

3. เพิ่มศักยภาพของชุมชนในการวางแผนและพัฒนาตนเอง ในด้านการพัฒนาการเกษตร เสนอแนะให้มีการใช้ประโยชน์จากงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการออมและระดมทุนของชุมชน เพื่อการลงทุนทางธุรกิจ

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ ต.หนองปรือ อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ (ปฎนฎิศา เซาว์ ช่างเหล็ก 2556) ได้กล่าวถึงสภาพทั่วไปของตำบลหนองปรือ พอสรุปได้ดังนี้

2.3.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองปรือเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอบางพลี ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอบางพลี มีพื้นที่ประมาณ 14,775 ไร่ หรือ 23.64 ตารางกิโลเมตร และมีพื้นที่ในเขตสนามบินสุวรรณภูมิประมาณ 18,504 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 11,565.664 ไร่ มีระยะทางจากเขตตำบลหนองปรือถึงอำเภอบางพลี เป็นระยะทาง 20 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสมุทรปราการประมาณ 34 กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลบางไฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่และตำบลศรีษะจรเข้เล็ก อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

2.3.2 สภาพภูมิประเทศ

ตำบลหนองปรือ มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่เหมาะแก่การเกษตร เช่น การเลี้ยงปลา ปลูกผักกระเฉด ทำสวนมะม่วง มีถนนสายหลักคือถนนวัดศรีวารีน้อย ถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางเพื่อใช้ในการเดินทาง มีคลองสายหลักคือคลองหนองงูเห่า คลองชวดท้องคู้ง คลองบางนา คลองควาย คลองหนองโพรงและคลองบางน้ำจืด

2.3.3 ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ สภาพอุณหภูมิและความชื้นขึ้นอยู่กับฤดูกาลดังนี้

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน ม.ค. - เม.ย.
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน พ.ค. - ต.ค.
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน พ.ย. - ธ.ค.

2.3.4 แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำในการประกอบอาชีพการเกษตรส่วนใหญ่ใช้น้ำจากลำคลอง คลองที่สำคัญและมีน้ำไหลผ่านตลอดปี ได้แก่

- 1) คลองหนองงูเห่า
- 2) คลองชวดท้องคู้ง
- 3) คลองบางนา
- 4) คลองควาย
- 5) คลองหนองโพลง
- 6) คลองบางน้ำจืด
- 7) คลองตันแยกคลองชวดท้องคู้ง
- 8) คลองชวดกำนันพุก
- 9) คลองตันแยกคลองบางน้ำจืด

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น บ่อบาดาล 13 แห่ง

ปริมาณน้ำฝน ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ฝนตกชุกช่วงเดือนกรกฎาคม - เดือนกันยายน สามารถเพาะปลูกได้ แต่บางปีมีฝนน้อยมาก จนไม่สามารถเพาะปลูกได้ จะเป็นช่วงฝนทิ้งช่วงของทุกปี และฝนจะตกหนักบางเดือนเท่านั้น

การประปา เป็นประปาหมู่บ้าน จำนวน 13 บ่อ ครอบคลุมทุกครัวเรือน

2.3.5 เส้นทางคมนาคม

ตำบลหนองปรือ มีการคมนาคมทางบก คือถนนวัดศรีวารีน้อย เชื่อมระหว่างถนนอ่อนนุช ทางด้านทิศเหนือและถนนบางนา-ตราด ทางทิศใต้ ถนนสายย่อยภายในตำบล คือ หนองปรือร่วมใจพัฒนา, ถนนหนองปรือพัฒนา 2, ถนนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา, ถนนหนองปรือเฉลิมประ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกียรติ ส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีต ถนนในซอยติดต่อกันทุกหมู่บ้าน มีรถโดยสารประจำทาง จำนวน 1 สาย

2.3.6 จำนวนหมู่บ้านและประชากร โดยมีพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคลองหนองงูเห่า

ประชากรประมาณ 767 คน 155 ครัวเรือน

แยกเป็น ชาย 376 คน หญิง 391 คน

หมู่ที่ 2 บ้านคลองทองคั่ง

ประชากรประมาณ 979 คน 199 ครัวเรือน

แยกเป็น ชาย 481 คน หญิง 498 คน

หมู่ที่ 3 บ้านร่วมใจพัฒนา

ประชากรประมาณ 677 คน 171 ครัวเรือน

แยกเป็น ชาย 325 คน หญิง 352 คน

2.3.7 ข้อมูลพื้นฐานการเกษตร ปี 2555 ของตำบลหนองปรือ

พื้นที่ถือครองทั้งหมด	จำนวน	17,029	ไร่
พื้นที่การเกษตร	จำนวน	3,343	ไร่
ครัวเรือนทั้งหมด	จำนวน	1,029	ครัวเรือน
ครัวเรือนเกษตรกร	จำนวน	218	ครัวเรือน
จำนวนหมู่บ้าน	จำนวน	3	หมู่บ้าน
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	จำนวน	3	กลุ่ม
กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	จำนวน	4	กลุ่ม
กลุ่มยุวเกษตรกร	จำนวน	1	กลุ่ม
พื้นที่ปลูกไม้ผล	จำนวน	373	ไร่
พื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว้า	จำนวน	18	ไร่
พื้นที่ปลูกผักกระเฉด	จำนวน	469	ไร่
พื้นที่อื่นๆ	จำนวน	13,918	ไร่
พื้นที่บ่อปลา	จำนวน	2,251	ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.8 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

- 1) ขนาดการถือครองที่ดินเกษตรกรเฉลี่ยถือครองพื้นที่ประมาณคนละ 13 ไร่
- 2) สิทธิในที่ดินทำกิน เกษตรกรตำบลหนองปรือส่วนใหญ่เช่าที่ดินเพื่อทำ

การเกษตร

- 3) จำนวนแรงงาน ในครัวเรือนเกษตรกรมีแรงงานเกษตรประมาณ 2 - 3 คน
- 4) รายได้ ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 100,000 - 120,000

บาท

- 5) รายจ่าย เฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรต่อปี 80,000 - 100,000 บาท

- 6) ผลผลิต ราคา ต้นทุนการผลิต

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทธิดา ชันเสนาะ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล พบว่าโดยส่วนรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับน้อยต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้นเกษตรตำบลควรให้ความสำคัญและให้ความสนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน และการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้นมาอีกทั้งต้องแนะนำให้เกษตรกรทราบถึงประโยชน์ และความสำคัญของสหกรณ์การเกษตร

พีรพงศ์ เศรษฐสุข (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในตำบลปากพะยูน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดพัทลุง จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่มีอายุสูงกว่าเฉลี่ยและต่ำกว่าเฉลี่ยมีความพึงพอใจที่แตกต่างกันในเรื่อง การให้ความรู้ เรื่องการกำจัดศัตรูพืช และการให้บริการแก้ปัญหาทั่วไปอาจเป็นเพราะเกษตรกรที่มีอายุสูงกว่าเฉลี่ยได้รับการบริการมากกว่า จึงทำให้มีความพึงพอใจในระดับที่แตกต่างกัน

ทรงธรรม ทองไพจิตร (2546) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลป่าพะยอม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดพัทลุง จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร สำหรับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก 2 เรื่องคือ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร และการแจ้งข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์การเกษตรด้านต่างๆ แล้วทำการเผยแพร่ให้กับเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จุไรรัตน์ เทพพิพิธ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลมะบ้า อำเภอวังนุ่น จังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลทั้งหมด พบว่าเกษตรกรพึงพอใจมาก คือ การก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จัดตั้งกลุ่มเกษตรทำความคุ้นเคยกับเกษตรกร และช่วยแนะนำในการปลูกพืช เกษตรกรมีความพึงพอใจ คือจัดประชุมเพื่อชี้แจงโครงการต่างๆ, ออกแนะนำเกษตรกรอย่างใกล้ชิด, ให้ความรู้เรื่องปุ๋ยเกี่ยวกับพืชที่ปลูก, สนใจติดตามและเยี่ยมเยียนเกษตรกร, แนะนำช่วยเหลือเกษตรกรในการแก้ปัญหาการเกษตร, ช่วยแนะนำการใช้เครื่องมือทุนแรงในการผลิต, ถ่ายทอดความรู้และเทคนิคทางการเกษตรทางการเกษตร, ให้ข่าวสารที่เหมาะสมต่ออาชีพและทันต่อเหตุการณ์และแนะนำเกี่ยวกับการหาเงินกู้มาลงทุน และเกษตรกรมีความพึงพอใจน้อย 5 เรื่อง คือช่วยเกษตรกรในการจัดหางบประมาณ, ให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร, ช่วยจัดหาหนังสือเกี่ยวกับการเกษตรมาให้เกษตรกรได้อ่านและนำภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับเกษตรมาฉายให้เกษตรกรชม

นาฎลดา เลิศลำหวน (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาเมืองนนทบุรี กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในการให้บริการสินเชื่อของ ธ.ก.ส. ในด้านความสะดวกในการติดต่อกับธนาคาร ด้านความชัดเจน เข้าใจง่ายของขั้นตอนการให้บริการ ด้านมีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อ และด้านสถานที่ให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ก็คือ ด้านความเต็มใจในการให้บริการ

บทที่ 3

วิธีการวิจัย (Research Methodologies)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative method) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากร (Population)

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือครัวเรือนผู้ประกอบการเกษตร ในตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำนวนครัวเรือนที่เป็นเกษตรกรทั้งหมด 218 ครัวเรือนผู้วิจัยจะศึกษาประชากรทั้งหมด โดยสอบถามหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนที่สามารถให้ข้อมูลได้

3.2 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Research Instruments and Data Gathering)

3.2.1 เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในเรื่องการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล

3.2.2 วิธีการทดสอบเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้ประธานที่ปรึกษาและกรรมการตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.2.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean)

ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation)
ค่าสถิติในหาคำนวณ ดังนี้

ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อคำนวณหาค่าร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร
และความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบล ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร หาค่าร้อยละ} = \frac{n \times 100}{N}$$

กำหนดให้ n = จำนวนตัวอย่างที่ทำการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้หาระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของ
เกษตรกรตำบล โดยมีสูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

กำหนดให้ $\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ = ผลรวมคะแนนทั้งหมด

$\bar{x}$ = คะแนนที่กำหนดค่าระดับความพึงพอใจ 5,4,3,2 และ 1

f = จำนวนผู้ให้ข้อมูลในแต่ละชุด

N = จำนวนเกษตรกรทั้งหมด

โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ
สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ
(Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนในเรื่องความพึงพอใจได้กำหนดให้ระดับคะแนนดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
พึงพอใจมาก	เท่ากับ	4	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
พึงพอใจน้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน

ค่าเฉลี่ยที่ได้คำนวณได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2533)

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล (Finding and Results)

ผลการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

4.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

4.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

4.3 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในเรื่องการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล

4.1 จากการศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการปรากฏผลดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

การได้รับบริการและรู้จักเกษตรตำบล

พบว่าเกษตรกรทั้งหมดเคยได้รับบริการและรู้จักเกษตรตำบล

เพศ

พบว่าเกษตรกรในตำบลหนองปรือส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.30 เพศชาย ร้อยละ 47.70

อายุ

พบว่าเกษตรกรส่วนมากมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 51 - 60 ร้อยละ 44.10 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ร้อยละ 29.40 และน้อยที่สุดมีอายุตั้งแต่ 71 - 80 ปี ร้อยละ 5.00 เกษตรกรที่อายุน้อยที่สุดคือ 30 ปี สูงสุด 80 ปี และอายุเฉลี่ยของเกษตรกรคือ 51.43 ปี

ศาสนา

พบว่าเกษตรกรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ

ระดับการศึกษา

พบว่าส่วนมากเกษตรกรจบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 44.00 รองลงมาคือเกษตรกรจบชั้น
ปวช. ร้อยละ 20.20 และเกษตรกรที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 2.30

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

พบว่าสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มีจำนวน 2 - 4 คน ร้อยละ 61.50 จำนวน 5 - 7 คน
ร้อยละ 38.50 โดยมีสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด คือ 7 คน มีสมาชิกน้อยที่สุดคือ 2 คน และ
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.84 คน

จำนวนแรงงานที่ใช้ในการทำเกษตร

พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานทางการเกษตร 2 คน ร้อยละ 68.30 รองลงมา
คือ 3 คน ร้อยละ 26.20 และมีจำนวนแรงงานทางการเกษตร 1 คน น้อยที่สุด ร้อยละ 5.50 จำนวน
แรงงานที่ใช้ทางการเกษตรมากที่สุดคือ 3 คน น้อยที่สุด 1 คน และจำนวนแรงงานที่ใช้ทาง
การเกษตรเฉลี่ย 2.20 คน

อาชีพหลัก

พบว่าเกษตรกรประกอบอาชีพหลักปลูกผักกระเฉดมากที่สุด ร้อยละ 40.80 รองลงมาคือ
เลี้ยงปลาเบญจพรรณ ร้อยละ 24.80 และเลี้ยงปลาดุกน้อยที่สุด ร้อยละ 12.80

อาชีพรอง

พบว่าเกษตรกรประกอบอาชีพรองรับจ้างทำงานในโรงงานมากที่สุด ร้อยละ 32.10
รองลงมาคือ ทำสวนมะม่วง ร้อยละ 22.50 และทำสวนกล้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 10.10

ลักษณะการถือครองที่ดิน

พบว่าเกษตรกรส่วนมากเช่าที่ดินคนอื่นทั้งหมด 4 -13 ไร่ ร้อยละ 65.60รองลงมาคือ
เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตัวเอง 1-3 ไร่ ร้อยละ 28.90 และเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเอง 3 ไร่
และเช่าคนอื่น 3 ไร่ น้อยที่สุด ร้อยละ 5.50

แหล่งเงินทุนที่นำมาใช้ในการเกษตร

พบว่าเกษตรกรส่วนมากใช้เงินทุนจาก ธ.ก.ส. ร้อยละ 34.40 รองลงมาคือ เกษตรกรที่ใช้เงินลงทุนจากเอกชนทั่วไป ร้อยละ 25.70 และเกษตรกรที่ใช้เงินลงทุนจากทุนตัวเองน้อยที่สุด ร้อยละ 15.10

การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวม

พบว่าเกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมากที่สุด ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือได้เข้าร่วมสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 29.30 และเกษตรกรได้เข้าเป็นวิทยากรเกษตรประจำศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรน้อยที่สุด ร้อยละ 0.50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

รายการ	จำนวน (n = 218)	ร้อยละ
การได้รับบริการและรู้จักเกษตรกรตำบล		
เคยได้รับบริการและรู้จักเกษตรกรตำบล	218	100.00
เพศ		
ชาย	104	47.70
หญิง	114	52.30
อายุ (ปี)		
30 - 40	31	14.20
41 - 50	64	29.40
51 - 60	96	44.10
61 - 70	16	7.30
71 - 80	11	5.00
อายุมากที่สุด 80 ปี		
อายุน้อยที่สุด 30 ปี		
อายุเฉลี่ย 51.43 ปี		
ศาสนา		
พุทธ	218	100.00
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	5	2.30
ประถมศึกษา	96	44.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	12	5.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย	24	11.00
ปวช.	44	20.20
อนุปริญญา หรือ ปวส.	15	6.90
ปริญญาตรี	22	10.10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n = 218)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)		
2 - 4	134	61.50
5 - 7	84	38.50
จำนวนสมาชิกมากที่สุด 7 คน		
จำนวนสมาชิกน้อยที่สุด 2 คน		
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.84 คน		
จำนวนแรงงานที่ใช้ในการทำเกษตรในครอบครัว (คน)		
1	12	5.50
2	149	68.30
3	57	26.20
จำนวนแรงงานทางการเกษตรมากที่สุด 3 คน		
จำนวนแรงงานทางการเกษตรน้อยที่สุด 1 คน		
จำนวนแรงงานทางการเกษตรเฉลี่ย 2.20 คน		
อาชีพหลัก		
ปลูกผักกระเฉด	89	40.80
เลี้ยงปลาตุ๊ก	28	12.80
เลี้ยงปลานิล	47	21.60
เลี้ยงปลาเบญจพรรณ	54	24.80
อาชีพรอง		
ทำสวนกล้วย	22	10.10
ทำสวนมะพร้าว	41	18.80
ทำสวนมะม่วง	49	22.50
ทำสวนมะละกอ	36	16.50
รับจ้างทำงานในโรงงาน	70	32.10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n = 218)	ร้อยละ
ลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตร (ไร่)		
ที่ดินตนเอง 1 - 3 ไร่	63	28.90
เช่าที่ดิน 4 - 13 ไร่	143	65.60
ที่ดินตนเอง 3 ไร่ และเช่าที่ดิน 3 ไร่	12	5.50
แหล่งเงินทุนที่นำมาใช้ในการเกษตร *		
ทุนตนเอง	33	15.10
เอกชนทั่วไป	56	25.70
ธ.ก.ส.	75	34.40
สหกรณ์การเกษตร	54	24.80
การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวม *		
กลุ่มแม่บ้าน	44	20.20
สหกรณ์การเกษตร	64	29.30
กลุ่มเกษตรกร	109	50.00
วิทยากรเกษตรกร	1	0.50

หมายเหตุ * เกษตรกรสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

เกษตรกรเช่าที่ดินต่ำสุด 4 ไร่ สูงสุด 13 ไร่

4.2 จากการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

จากตารางที่ 4.2 พบว่าความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) โดยที่พิจารณาด้านการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรมีความพึงพอใจ ($\bar{X} = 3.52$) สูงสุดระดับมาก และด้านการจัดตั้งกลุ่ม ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.39$) และด้านการเยี่ยมเยียนเกษตรกร ($\bar{X} = 3.34$) อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ในภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ส่งเสริมการจัดไร่นาสวนผสมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และการส่งเสริมการปลูกพืช , เลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่น เช่น การปลูกกล้วยน้ำว้า พืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เลี้ยงกบ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เพื่อเพิ่มรายได้ ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการจัดตั้งกลุ่ม

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ในภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มโครงการสายใยรัก และการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลูกผักกระเฉดปลอดภัยจากสารพิษ และการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลูกมะม่วง

ด้านการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยี

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ในภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การแจ้งข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์เกษตรด้านต่างๆ แล้วทำการเผยแพร่ให้กับเกษตรกร ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดฝึกอบรมในเรื่องการจัดกลุ่มการผลิต การแปรรูปและด้านอื่นๆ การเสริมสร้างความสามารถของเกษตรกรในการผลิตและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จัดการสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพ การจัดให้เกษตรกรไปดูงานนอกสถานที่และเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์กับเกษตรกรกลุ่มอื่น การถ่ายทอดเทคโนโลยีและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ วิทยาการและเทคโนโลยีแผนใหม่ การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาองค์กรเกษตรและ เครือข่าย และการติดตามผลการดำเนินงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร

ด้านการเยี่ยมเยียนเกษตรกร

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ในภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของ เกษตรตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจที่อยู่ใน ระดับมาก ได้แก่ การติดตามข้อมูลหลังจากแจกแบบสอบถาม ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในระดับ ปานกลาง ได้แก่ การมาเยี่ยมเยียนและสอบถามปัญหาของเกษตรกร การติดตามข้อมูลหลังจาก ให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกร และการส่งแบบสอบถามมาเก็บข้อมูล

ตารางที่ 4.2 ภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล

การปฏิบัติงานของเกษตรตำบล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร	3.52	0.49	มาก
ด้านการจัดตั้งกลุ่ม	3.47	0.46	ปานกลาง
ด้านการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยี	3.39	0.40	ปานกลาง
ด้านการเยี่ยมเยียนเกษตรกร	3.34	0.46	ปานกลาง
รวม	3.42	0.24	ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร

การปฏิบัติงานของเกษตรตำบล	ระดับความพึงพอใจ						$\bar{x}$	S.D.	แปลผล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ร้อยละ							
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ					
1. ส่งเสริมการจัดไร่นาสวนผสม ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	35	16.1	77	35.30	84	38.5	22	10.10	0	0.00	3.57	0.87	มาก
2. การส่งเสริมการปลูกพืช , เลี้ยง สัตว์ในท้องถิ่น เช่น การปลูกกล้วย น้ำว่า พืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เลี้ยง กบ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เพื่อเพิ่ม รายได้	19	8.70	75	34.40	123	56.40	1	0.50	0	0.00	3.51	0.65	มาก
3. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง	30	13.80	72	33.00	95	43.60	19	8.70	2	0.90	3.50	0.87	ปานกลาง
รวม											3.52	0.49	มาก

ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจด้านการจัดตั้งกลุ่ม

การปฏิบัติงานของเกษตรตำบล	ระดับความพึงพอใจ						S.D.	แปลผล					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{x}$							
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ					
1. การจัดตั้งกลุ่มโครงการสายใยรัก	38	17.40	73	33.50	94	43.10	13	6.00	0	0.00	3.62	0.84	มาก
2. การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	29	13.30	87	39.90	77	35.30	25	11.50	0	0.00	3.55	0.86	มาก
3. การจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร	19	8.70	85	39.00	86	39.40	26	11.90	2	0.90	3.42	0.84	ปานกลาง
4. การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลูกผัก กระเจตปลอดภัยจากสารพิษ	19	8.70	78	35.80	97	44.50	21	9.60	3	1.40	3.40	0.83	ปานกลาง
5. การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลูก มะม่วง	18	8.30	70	32.10	102	46.8	28	12.80	0	0.00	3.35	0.80	ปานกลาง
รวม											3.47	0.46	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยี

ระดับความพึงพอใจ

การปฏิบัติงานของเกษตรตำบล	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด	x̄	S.D.	แปลผล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ					
1. การแจ้งข้อมูลข่าวสาร													
สถานการณ์เกษตรด้านต่างๆ แล้ว	51	23.40	75	34.40	78	35.80	14	6.40	0	0.00	3.74	0.88	มาก
ทำการเผยแพร่ให้กับเกษตรกร													
2. การจัดฝึกอบรมในเรื่องการจัด													
กลุ่ม การผลิต การแปรรูปและด้าน	27	12.40	76	34.90	92	42.20	23	10.60	0	0.00	3.49	0.84	ปานกลาง
อื่นๆ													
3. การเสริมสร้างความสามารถของ													
เกษตรกรในการผลิตและจัดการ	24	11.00	75	34.40	88	40.40	31	14.20	0	0.00	3.42	0.86	ปานกลาง
สินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพ													
4. การจัดให้เกษตรกรไปดูงานนอก													
สถานที่และเปลี่ยนความรู้และ	21	9.60	72	33.00	88	40.40	37	17.00	0	0.00	3.35	0.87	ปานกลาง
ประสบการณ์กับเกษตรกรกลุ่มอื่น													
5. การถ่ายทอดเทคโนโลยี และ													
ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้	16	7.30	73	33.50	100	45.9	29	13.30	0	0.00	3.34	0.80	ปานกลาง
วิชาการและเทคโนโลยีแผนใหม่													

ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยี(ต่อ)

การปฏิบัติงานของเกษตรตำบล	ระดับความพึงพอใจ						S.D.	แปลผล					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ฯ							
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ					
6. การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาองค์กรเกษตรและเครือข่าย	13	6.00	70	32.10	113	51.80	20	9.20	2	0.90	3.33	0.76	ปานกลาง
7. การติดตามผลการดำเนินงาน	18	8.30	61	28.00	74	33.90	56	25.70	9	4.10	3.10	1.01	ปานกลาง
การถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร											3.39	0.40	ปานกลาง
รวม													

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 ความพึงพอใจด้านการเยี่ยมเยียนเกษตรกร

การปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบล	ระดับความพึงพอใจ						S.D.	แปลผล					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{x}$							
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ					
1. การติดตามข้อมูลหลังจากแจกแบบสอบถาม	29	13.30	84	38.50	82	37.60	23	10.6	0	0.00	3.54	0.85	มาก
2. การมาเยี่ยมเยียนและสอบถามปัญหาของเกษตรกร	34	15.60	52	23.9	93	42.70	39	17.90	0	0.00	3.37	0.95	ปานกลาง
3. การติดตามข้อมูลหลังจากให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกร	18	8.30	72	33.00	88	40.40	36	16.5	4	1.8	3.29	0.90	ปานกลาง
4. การส่งแบบสอบถามมาเก็บข้อมูล	24	11.00	53	24.3	80	36.70	60	27.5	1	0.5	3.17	0.97	ปานกลาง
รวม											3.34	0.46	ปานกลาง

4.3 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในเรื่องการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 17 คน ดังนี้

1. การให้ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับเกษตรกร เกษตรตำบลควรรู้ข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน ทันสมัย และควรมีการฝึกอบรมและทำการสาธิตให้เห็นจริงเกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้

2. การให้ตั้งกลุ่ม ในเรื่องของการจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกรยังไม่มีคุณภาพ ควรให้ความสำคัญมากกว่านี้ เกษตรกรต้องการให้กลุ่มเกษตรกรต่างๆมีความมั่นคง มีงบประมาณสนับสนุนโดยตลอดและอยากให้เกษตรกรทุกคนมีส่วนร่วม

3. ความคาดหวังต่อการเกษตรในอนาคต เกษตรกรมีความประสงค์อยากให้เกษตรตำบลส่งเสริมในด้านอุปกรณ์การประกอบอาชีพเกษตรโดยเท่าเทียมกัน มีการช่วยจัดการปัญหาของเกษตรกรได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

4.4 วิจัยรณผล

4.4.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

พบว่าเกษตรกรส่วนมาก จากการศึกษพบว่าเกษตรกรในตำบลหนองปรือเคยได้รับบริการและรู้จักเกษตรตำบลทั้งหมด ซึ่งส่วนมากเป็นเพศหญิงร้อยละ 52.30 มีอายุเฉลี่ย 51.43 ปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรส่วนมากอยู่ในวัยกลางคนหรือวัยผู้ใหญ่ ในส่วนของการศึกษาโดยเกษตรกรส่วนมากจบชั้นประถมศึกษา และมีส่วนน้อยที่ไม่ได้เรียนหนังสือเป็นเกษตรกรที่มีอายุมาก นอกจากนี้เกษตรกรจะทำเกษตรเป็นอาชีพหลักแล้วมีอาชีพรองคือการรับจ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากรายได้จากการทำการเกษตรอย่างเดียวไม่เพียงพอ

4.4.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

พบว่าด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือด้านการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความชื่นชอบการส่งเสริมอาชีพที่ทางเกษตรตำบลได้ทำการ

ส่งเสริมแนะนำเป็นอย่างมาก ซึ่งอาชีพที่เกษตรกรตำบลส่งเสริมนั้นอาจเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ และสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น

ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ด้านแรกคือด้านการจัดตั้งกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความพอใจในการจัดตั้งกลุ่มปานกลาง ทั้งเกษตรกรอาจอยากเพิ่มกลุ่ม ให้มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้นจึงต้องการให้เกษตรกรตำบลนำเสนอกลุ่มใหม่ๆ ให้เกษตรกรได้มี ตัวเลือกในการตัดสินใจ ด้านรองลงมาคือด้านการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยี แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความพอใจปานกลาง เพราะเกษตรกรไม่ค่อยมีเวลาว่างมาฟังการอบรมหรือการ ส่งเสริมที่ทางสำนักงานเกษตรได้จัดขึ้น ด้านสุดท้ายคือด้านการเยี่ยมเยียนเกษตรกร แสดงให้เห็น ว่าเกษตรกรก็มีความพอใจในการเยี่ยมเยียนของเกษตรกรตำบลปานกลาง อาจเกิดจากการที่เกษตรกร ตำบลมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่างจึงส่งผลให้การเยี่ยมเยียนเกษตรกรไม่ทั่วถึง ดังนั้นจาก การปฏิบัติหน้าที่ของเกษตรกรตำบลในแต่ละด้าน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

เปรียบเทียบความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบล ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ กับผลการศึกษารายชื่อของทรวงธรรม ทองไพจิตร (2546) ได้ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบล ตำบลป่า พะยอม อำเภอบ้านพะยอม จังหวัดพัทลุง เห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกันในเรื่องของ จำนวนแรงงาน ทางเกษตร การแจ้งข้อมูลข่าวสาร และการจัดตั้งกลุ่ม

สิ่งที่แตกต่างกัน คือ พื้นที่ในการทำเกษตรของตำบลหนองปรือโดยเฉลี่ยน้อยกว่า พื้นที่เกษตรกรตำบลป่าพะยอม เมื่อพื้นที่น้อยจึงทำให้มีการประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงาน อุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้รายได้เพียงพอต่อสมาชิกในครอบครัว ส่งผลถึงระดับความพึง พอใจของเกษตรกรต่อเกษตรกรตำบล

4.4.3 ข้อเสนอแนะในเรื่องการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบล

เกษตรกรมีความต้องการความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ราคาไม่แพง สามารถ เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้มากกว่าเดิม ในอนาคตเกษตรกรอยากให้มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ รวดเร็วขึ้น มีการแจกอุปกรณ์อย่างทั่วถึง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ(Conclusions and Recommendations)

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรและ การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล โดยให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการทางสถิติหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรทั้งหมดเคยได้รับบริการและรู้จักเกษตรตำบล และเกษตรกรในตำบลหนองปรือส่วนมากเป็นเพศหญิงร้อยละ 52.30 มีอายุเฉลี่ย 51.43 ปี เกษตรกรนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด ระดับการศึกษาส่วนมากจบชั้นประถมศึกษา รองลงมาคือ ปวช. มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.84 คน จำนวนแรงงานทางการเกษตรเฉลี่ย 2.20 คน มีอาชีพหลักปลูกผักกระเฉดเป็นส่วนมาก รองลงมาคือเลี้ยงปลาเบญจพรรณ เกษตรกรส่วนใหญ่เช่าที่ดินร้อยละ 65.60 เกษตรกรส่วนมากใช้เงินทุนจาก ธ.ก.ส. ร้อยละ 34.40 รองลงมาคือ เกษตรกรที่ใช้เงินลงทุนจากเอกชนทั่วไป ร้อยละ 25.70 เกษตรกรส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรร้อยละ 50.00

5.1.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล

ผลการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล พบว่าความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.42) โดยที่พิจารณาด้านการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรมีความพึงพอใจ ($\bar{X}$ = 3.52) สูงสุดระดับมาก และด้านการจัดตั้งกลุ่ม ($\bar{X}$ = 3.47) ด้านการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 3.39) และด้านการเยี่ยมเยียนเกษตรกร ($\bar{X}$ = 3.34)อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร โดยภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ส่งเสริมการจัดไร่นาสวนผสมตามแนวเศรษฐกิจ

พอเพียง และการส่งเสริมการปลูกพืช , เลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่น เช่น การปลูกกล้วยน้ำว้า พืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เลี้ยงกบ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เพื่อเพิ่มรายได้ ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดตั้งกลุ่ม โดยภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และการจัดตั้งกลุ่มโครงการสายใยรัก ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลูกผักกระเฉดปลอดภัยจากสารพิษ การจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร และการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลูกมะม่วง ด้านการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยี โดยภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การแจ้งข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์เกษตรด้านต่างๆ แล้วทำการเผยแพร่ให้กับเกษตรกร ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การถ่ายทอดเทคโนโลยีและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้วิทยาการและเทคโนโลยีแผนใหม่ การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาองค์กรเกษตรและเครือข่าย การเสริมสร้างความสามารถของเกษตรกรในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพ การติดตามผลการดำเนินงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร การจัดฝึกอบรมในเรื่องการจัดกลุ่ม การผลิต การแปรรูปและด้านอื่นๆ และการจัดให้เกษตรกรไปดูงานนอกสถานที่และเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเกษตรกรกลุ่มอื่น และด้านการเยี่ยมเยียนเกษตรกร โดยภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การติดตามข้อมูลหลังจากแจกแบบสอบถาม ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมาเยี่ยมเยียนและสอบถามปัญหาของเกษตรกร การส่งแบบสอบถามมาเก็บข้อมูล และการติดตามข้อมูลหลังจากให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) เรื่องการติดตามผลการดำเนินงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร เกษตรกรมีความพึงพอใจน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรตำบลไม่ได้ติดตามผลหลังจากการดำเนินงาน หรือเกษตรกรไม่ไปติดต่อเกษตรกรตำบลอีกหลังจากได้คำแนะนำเพราะฉะนั้นเกษตรกรตำบลควรติดตามผลทุกครั้งหลังจากการดำเนินงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร

2) การส่งแบบสอบถามมาเก็บข้อมูล เกษตรกรมีความพึงพอใจน้อย เพราะฉะนั้นเกษตรกรตำบลควรส่งแบบสอบถามมาเก็บข้อมูลให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้รู้ถึงสภาพทั่วไปและความต้องการของเกษตรกรอยู่เป็นประจำ เพื่อจะได้วางแผนที่จะพัฒนาได้อย่างถูกต้อง

3) เรื่องการเยี่ยมเยียนและสอบถามปัญหาของเกษตรกร เกษตรกรมีความพึงพอใจน้อย ดังนั้นเกษตรกรตำบลควรจะมีการติดต่อสอบถามเกษตรกรอยู่เสมอๆ เพื่อสะดวกเมื่อเกษตรกรต้องการความช่วยเหลือ

5.2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยเรื่องนี้มีอุปสรรคในเรื่องของการเก็บข้อมูล การจัดทำแบบสอบถามควรจะใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เพราะเกษตรกรบางคนอ่านแล้วไม่เข้าใจ ทำให้ต้องอธิบายให้เกษตรกรจึงส่งผลให้เสียเวลาในการเก็บข้อมูล

2) ควรมีการวางแผนเรื่องเวลาในการให้เกษตรกรตอบแบบสอบถามเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการเก็บข้อมูล

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลควรกระทำในช่วงที่มีวันหยุดหลายๆวัน เพราะจะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและทำงานได้อย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร.2532. **คู่มือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล**.กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.

_____ .2528.**หลักวิธีการวิจัยทางการเกษตร**.กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์.

_____ .2528.**ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล**. (เอกสารโรเนียว).

_____ .2556.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.doae.go.th/centech/service/page06.html>. [12 ธันวาคม 2557].

กาญจนา อรุณสุขจี.2546.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://maitree3.blogspot.com/2011/03/blog-post.html>. [12 มีนาคม 2557].

ความหมายความพึงพอใจ.2554.(ออนไลน์)เข้าถึงได้จาก <http://maitree3.blogspot.com/p/blog-page.html>.

จุไรรัตน์ เทพพิพิธ.2547.**ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลมะบ้า อำเภอวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ปัญหาพิเศษปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.**

ชูเกียรติ รักซ้อน. 2532. **“หลักการส่งเสริมการเกษตร.” หลักการส่งเสริมการเกษตรทั่วไป**. บรรณาธิการโดย ชัชวีร์ นฤทุม. นครปฐม : โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ กำแพงแสน.

ทำนอง สิงคาลวนิช. 2526. **“ความหมาย ปรัชญา นโยบายและวัตถุประสงค์ ของการส่งเสริมการเกษตร.” ในเอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.

ทรงธรรม ทองไพจิตร.2546.**ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลป่าพะยอม อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง**. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทวีพงษ์ หินคำ.2541. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://maitree3.blogspot.com/2011/03/blog-post.html>. [12 ธันวาคม 2556].

ธनिया ปัญญาแก้ว.2541. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://maitree3.blogspot.com/2011/03/blog-post.html>. [12 ธันวาคม 2556].

นาฏลดดา เลิศคำหวาน.2554.ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขามีนบุรี กรุงเทพมหานคร ปัญหาพิเศษปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.

บุญชม ศรีสะอาด.2533.รูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์.โครงการสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.(เอกสารโรเนียว).

บุญธรรม จิตต์อนันต์. 2536. ส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

บุญสม วราเอกศิริ.2539.หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร.ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.(เอกสารโรเนียว).

ปัญญา หิรัญรัมย์. 2529.ความรู้พื้นฐานการส่งเสริมการเกษตร.กรุงเทพฯ :บริษัทสารมวลชน จำกัด.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ.2543.กระบวนการทำงานของนักพัฒนา.(เอกสารโรเนียว).

ปยุตติศา เชาว์ช่างเหล็ก. 2556. แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองปรือ. (เอกสารโรเนียว)

พีรพงศ์ เศรษฐสุสุข.2540.ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในตำบลปากพะยูน อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ปริญญาโทปริญญาตรี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร.

พจน์ บุญเรือง.2522.ขอบเขตของงานส่งเสริมการเกษตร.ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน (เอกสารโรเนียว).

ระพี สาคกริก.2548.[ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก : http://www.rdi.ku.ac.th/exhibition/Year2548/01-KasetNational/Project/index_03.htm. [20 ธันวาคม 2556].

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจิตร อวระกุล. 2535. **หลักการส่งเสริมการเกษตร**. กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

วิทย์ เทียงบุญธรรม.2541[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://maitree3.blogspot.com/2011/03/blog-post.html>. [12 ธันวาคม 2556]

วิรุฬ พรรณเทวี.2542. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://maitree3.blogspot.com/2011/03/blog-post.html>. [12 ธันวาคม 2557]

สมาคมส่งเสริมการเกษตรแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมการเกษตร.2539.**สัมมนาบทบาทของนักส่งเสริมการเกษตรที่สังคมไทยต้องการเกี่ยวกับบทบาทเจ้าหน้าที่ส่งเสริม.**
(เอกสารโรเนียว).

สุทธิดา ชันเสนาะ .2537. **ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบลบ้านไทย อำเภอเขื่อนใน จังหวัดอุบลราชธานี.**
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานเกษตรอำเภอบางพลี.2557.**แนวทางพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองปรือ. ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ.**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล ในตำบล
หนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง ผู้ตอบแบบสอบถามนี้คือ เกษตรกรในตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัด

สมุทรปราการแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

1. ท่านเคยได้รับบริการและรู้จักเกษตรตำบลหรือไม่

รู้จักและรับบริการ

ไม่รู้จัก

2. เพศ

ชาย

หญิง

3. อายุ ..... ปี

4. นับถือศาสนา .....

5. ระดับการศึกษา

ไม่ได้เรียนหนังสือ

ปวช.

ประถมศึกษา

อนุปริญญา หรือ ปวส.

มัธยมศึกษาตอนต้น

ปริญญาตรี

มัธยมศึกษาตอนปลาย

อื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. สมาชิกในครอบครัว ..... คน

7. จำนวนแรงงานการเกษตรในครัวเรือน ..... คน

8. อาชีพหลัก (ที่ทำรายได้มากที่สุด)

ทำสวน ระบุ .....

ทำไร่ ระบุ .....

ทำนา ระบุ .....

ปลุกผัก ระบุ .....

เลี้ยงปลา ระบุ .....

รับจ้าง ระบุ .....

อื่นๆ ระบุ .....

9. อาชีพรอง (ที่ทำรายได้รองลงมา)

ทำสวน ระบุ .....

ทำไร่ ระบุ .....

ทำนา ระบุ .....

ปลุกผัก ระบุ .....

เลี้ยงปลา ระบุ .....

รับจ้าง ระบุ .....

อื่นๆ ระบุ .....

10. ลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตร

มีที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด ..... ไร่

เช่าคนอื่นทั้งหมด ..... ไร่

มีที่ดินเป็นของตนเอง ..... ไร่ และเช่าคนอื่น ..... ไร่

อื่นๆ โปรดระบุ .....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบล	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. การติดตามผลการดำเนินงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร					
6. การจัดฝึกอบรมในเรื่องการจัดกลุ่มการผลิต การแปรรูปและด้านอื่นๆ					
7. การจัดให้เกษตรกรไปดูงานนอกสถานที่และเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเกษตรกรกลุ่มอื่น					
ข. การส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร					
8. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง					
9. ส่งเสริมการจัดไร่นาสวนผสมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง					
10. การส่งเสริมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่น เช่น การปลูกกล้วยน้ำว่า พืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เลี้ยงกบ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เพื่อเพิ่มรายได้					
ค. การเยี่ยมเยียนเกษตรกร					
11. การมาเยี่ยมเยียนและสอบถามปัญหาของเกษตรกร					
12. การส่งแบบสอบถามมาเก็บข้อมูล					
13. การติดตามข้อมูลหลังจากแจกแบบสอบถาม					
14. การติดตามข้อมูลหลังจากให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกร					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบล	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ง. การจัดตั้งกลุ่ม					
15. การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลูกผัก กระเฉดปลอดภัยจากสารพิษ					
16. การจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร					
17. การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร					
18. การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลูก มะม่วง					
19. การจัดตั้งกลุ่มโครงการสายใยรัก					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบล

การให้ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่ .....

.....

การจัดตั้งกลุ่มทางด้านการเกษตรต่างๆ .....

.....

ความคาดหวังต่อการเกษตรในอนาคต .....

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ .....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้